

Проф. Нина Атлагић⁵⁵
Педагошки музеј Београд

ПРИКАЗ КЊИГЕ

СРЕЋКО ЂУКОВИЋ (2016). *ШКОЛСТВО И ПРОСВЕТА У СРБИЈИ У XIX ВЕКУ*.
ПЕДАГОШКИ МУЗЕЈ У БЕОГРАДУ.

Ових дана је у оквиру обележавања 120 година оснивања Педагошког музеја у Београду изишла из штампе веома драгоцену и незаобилазну књигу под називом „Школство и просвета у Србији у XIX веку”, аутора Срећка Ђунковића, као друго измењено издање. Главни и одговорни уредник овог другог издања је професор Божидар Зејак, директор Педагошког музеја, а уредник издања је професор разредне наставе Јелена Здравковић, виши кустос у овом музеју.

Професор Срећко Ђунковић, припадао је својеврсној и нарасе веома значајној групи педагошких прегалаца историје просвете и школства каквих је било, нажалост, веома мало у то време код Срба. Професор Ђунковић је био аутор веома значајних педагошко стручних публикација и изложби. Педагошки музеј у Београду приредио је изложбу под називом „Школство и просвета у Србији у XIX веку”, која је била постављена у просторијама музеја у времену од децембра 1970. до маја 1971. године. Управо је тада објављена и садржајно конципирана ова књига, која представља много више него од самог каталога изложбе. У њој је хронолошки, студиозно, систематично и стручно приказан развој школства и просвете у Србији у XIX веку. Истичемо да је професор Ђунковић у свом педагошко истраживачком раду користио искључиво архивску изворну грађу, што овој књизи даје посебну вредност.

Књига „Школство и просвета у Србији у XIX веку“ била је и остала незаобилазна литература ученицима гимназија и студентима током студија педагогије и других научних дисциплина, али исто тако као значајно помагало свима онима који се баве или се намеравају бавити истраживањем школства и просвете у Србији у XIX веку. Ово друго измењено издање је прилагођено како важећем правопису, тако и савременим ликовним и техничким достигнућима, па млађим

⁵⁵ninazmaj@gmail.com

нараштајима може дати добар увид у српску историју школства и просвете у Србији у XIX веку.

Књига је методолошки подељна у пет поглавља на 221 страни. Прво поглавље обухвата временски период од 1800-1815. године, у оквиру којег је професор Ђунковић обрадио школство и просвету уочи и за време Првог српског и Другог српског устанка. Примећено је да је за првог професора Богословије постављен познати духовник и књижевник Вићентије Ракић, који је доведен из Трста. Сав труд у области школства и просвете остао је кратког века. Са пропашћу Првог српског устанка 1813. године нестало је све оно што је у овом кратком временском периоду постигнуто.

Друго поглавље обухвата време од 15 година, тј. од 1815-1830. године. Аутор у оквиру овог поглавља посебно говори, поред осталог, и о основним школама, мрежи школа, иницијативи за вишу школу и страним школама. У оквиру страних школа аутор спомиње да Турци имају своју школу у Београду. Ту школу помиње Јоаким Вујић 1826. године, а радила је у једној џамији. Деца су учила само молитве напамет и то на арапском језику који ипак нису разумели како каже Вујић. И Јевреји су 1818. године отворили своју школу у Београду, а подигли су је браћа Арон и Соломон Азријел. Ту се још помиње и грчка школа 1825. и приватна немачка школа отворена 1829. за своје потребе.

Треће поглавље обухвате раздобље од 1830-1858. године. У оквиру овог периода од 28 година, аутор, поред осталог, обраћа пажњу на рад основни школа, устав народних школа, даљњем напретку у организовању просвете, надзор школа од стране државе, мрежу школа, наставне предмете, прве уџбенике, оснивање школа за женску децу, образовање одраслих, зачетке рада на педагошкој литератури, проблем финасирања школа и учитеља, оснивање гимназија у Београду, Богословији, војну школу, земљоделску школу, инжењерску школу, лицеј и друге важне педагошко организационе проблеме.

Четврто поглавље обухвата време од 1858-1878. године. У том временском периоду, поред осталог, професор Ђунковић говори о основним школама, женским основним школама, распореду предмета, како за женске, тако и за мушке основне школе, мрежи школа, друштвеној афирмацији учитеља, уџбеницима, образовању одраслих, гимназијама, оснивању реалки, политизацији ученика, унапређењу наставе, вишој женској школи, Богословији, учитељским школама, Великој школи и другим школским проблемима.

Пето поглавље заузима временски оквир од 1878-1900. године. У том раздобљу аутор је обратио пажњу посебно на мрежу школа, реорганизацији министарства просвете, оснивању Главног просветног Савета, установама девојачких школа, наставном плану и програму

школа, програму рада у забавишту, педагошкој мисли, приватним школама, уџбеницима, оснивању професорског друштва, учитељским школама, законодавној делатности у школама, пољопривредним школама, Војној академији, Великој школи и другим питањима.

Напоследку, наша педагошка јавност добила је дивну педагошку књигу, коју препоручујемо свим основним, средњим школама и факултетима. Посебно је препоручујемо ученицима и наставницима гимназија, те студентима педагогије и других научних дисциплина. Треба одати велико признање радницима Педагошког музеја у Београду, главном и одговорном уреднику, директору, професору Божидару Зејаку, а посебно уредници Јелени Здравковић, чијим је трудом и залагањем ова веома драгоцену педагошку књигу угледала светло дана. Тиме је наша педагошка литература обогачена за још једно веома важно педагошко издање.